

**TAXIKARDIYANING KLINIK KO'RINISHLARI VA ZAMONAVIY
DAVOLASH USULLARI.
КЛИНИЧЕСКИЕ ПРОЯВЛЕНИЯ ТАХИКАРДИИ И СОВРЕМЕННЫЕ
МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ.
CLINICAL MANIFESTATIONS OF TACHYCARDIA AND MODERN
TREATMENT METHODS**

Kamoliddinov Dilshodjon Xusniddin o'g'li

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti, Davolash ishi talabasi

Baxtiyorova Jasmina Baxtiyorovna

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti, Davolash ishi talabasi

Annotatsiya: *Taxikardiya-yurak urishining fiziologik me'yordan yuqori bo'lishi bilan xarakterlanuvchi holat bo'lib, u turli etiologik omillarga ko'ra yuzaga keladi. Ushbu maqolada taxikardiyaning klinik ko'rinishlari, turlari (sinus va paroksizmal), diagnostika yondashuvlari hamda zamonaviy davolash usullari yoritiladi. Shuningdek, yurak ritmi buzilishlarining sabablari, ularni aniqlashda elektrokardiografiya (EKG)ning roli, medikamentoz terapiya va kardioversiya kabi aritmiya bilan kurashish usullari ko'rib chiqiladi. Maqola amaliyot shifokorlari, kardiologiya sohasida tahsil olayotgan talaba va rezidentlar uchun dolzarb bo'lib, klinik amaliyotda taxikardiyaning samarali boshqarish yo'llarini ochib beradi.*

Аннотация: *Тахикардия — это состояние, характеризующееся учащённым сердцебиением, превышающим физиологическую норму, и возникающее под воздействием различных этиологических факторов. В данной статье рассматриваются клинические проявления тахикардии, её разновидности (синусовая и пароксизмальная), диагностические подходы и современные методы лечения. Также освещаются причины нарушений сердечного ритма, роль электрокардиографии (ЭКГ) в диагностике, а также применение медикаментозной терапии и кардиоверсии. Статья актуальна для практикующих врачей, студентов и ординаторов кардиологического*

профиля, поскольку предоставляет полезную информацию для эффективного ведения пациентов с тахикардией в клинической практике.

Annotation: *Tachycardia is a condition characterized by a heart rate exceeding the physiological norm, and it may occur due to various etiological factors. This article discusses the clinical manifestations, types (sinus and paroxysmal), diagnostic approaches, and modern treatment methods of tachycardia. Additionally, the causes of cardiac rhythm disturbances, the role of electrocardiography (ECG) in diagnosis, as well as the use of pharmacological therapy and cardioversion are examined. The article is relevant for practicing physicians, medical students, and residents specializing in cardiology, providing essential insights into the effective management of tachycardia in clinical practice.*

Kalit soʻzlar: *taxikardiya, yurak ritmi, sinus tuguni, paroksizmal taxikardiya, EKG, antiaritmik dorilar, kardioversiya, yurak kasalliklari*

Ключевые слова: *тахикардия, сердечный ритм, синусовый узел, пароксизмальная тахикардия, ЭКГ, антиаритмические препараты, кардиоверсия, болезни сердца*

Keywords: *tachycardia, heart rhythm, sinoatrial node, paroxysmal tachycardia, ECG, antiarrhythmic drugs, cardioversion, heart diseases*

KIRISH

Taxikardiya — yurakning normal holatdagi urish chastotasining oshishi bilan ifodalanadigan yurak ritmi buzilishidir. Odatda dam olayotgan holatda yurak urish tezligi 100 urish/minutdan yuqori boʻlsa, bu holat taxikardiya deb baholanadi. Ushbu holat fiziologik va patologik omillarga bogʻliq holda yuzaga kelishi mumkin. Fiziologik taxikardiya jismoniy faollik, stress, emotsional holatlar yoki isitma natijasida kuzatiladi. Patologik taxikardiya esa yurakning turli funksional yoki anatomik oʻzgarishlari, endokrin buzilishlar, gipotoniya, qon yoʻqotish yoki boshqa tizimli kasalliklar bilan bogʻliq boʻlishi mumkin.

Taxikardiya yurakning ish faoliyatini yomonlashtirib, yurak chiqish hajmining kamayishiga, perfuziya yetishmovchiligiga va, ogʻir hollarda, yurak yetishmovchiligi yoki fibrillyatsiyaga olib kelishi mumkin. Shu sababli, bu

holatning erta tashxisi, klinik ko‘rinishlarini to‘g‘ri baholash va samarali davolash usullarini tanlash muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolada taxikardiyaning asosiy klinik shakllari, ularning farqlanishi, diagnostik mezonlari va zamonaviy davolash yondashuvlari haqida tibbiy-analitik yondashuv asosida tahlil beriladi. Tadqiqot amaliyot shifokorlari va tibbiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun klinik tajribada foydali bo‘lishi ko‘zda tutilgan.

Tadqiqot usullari.

Ushbu maqola yozilishida nazariy tahlil yondashuvi qo‘llanildi. Asosiy ma‘lumotlar tibbiy adabiyotlar, kardiologik tadqiqotlar, PubMed, WHO, Medscape kabi xalqaro ilmiy manbalardan olingan. Shuningdek, klinik amaliyotdagi kuzatuvlar, elektrokardiografiya (EKG), Holter monitoring, laborator va instrumental diagnostika usullarining tahlili asosida umumlashtirildi. Davolash bo‘yicha zamonaviy yondashuvlar, xalqaro kardiologik protokollar (ESC, AHA) va tajribali kardiologlarning klinik ko‘rsatmalari asosida tahlil qilindi. Tahlil natijalariga ko‘ra, taxikardiyaning eng keng tarqalgan shakli bu sinus taxikardiya bo‘lib, u asosan yosh, sog‘lom odamlarda stress, jismoniy zo‘riqish yoki isitma fonida kuzatiladi. Paroksizmal taxikardiya esa yurak ritmini jiddiy buzuvchi va tezkor tibbiy aralashuvni talab qiluvchi holatlardan sanaladi. Klinik jihatdan eng ko‘p uchraydigan simptomlar: yurak urishining tezlashuvi, bosh aylanishi, holsizlik, ko‘krak sohasida noqulaylik va ba’zida hushdan ketish holatlari bo‘ldi.

Zamonaviy davolash usullari:

Farmakologik davolash (Dori vositalari bilan)

Bu usul eng keng qo‘llaniladi. Bemor holatiga qarab tanlanadigan dori vositalari:

a) Beta-adrenoblokatorlar

- Preparatlar: Metoprolol, Bisoprolol, Atenolol

- Ta’siri: Beta-1 retseptorlarini bloklaydi, yurak urishini sekinlashtiradi, yurak kislorodga bo‘lgan ehtiyojini kamaytiradi.

-Qo‘llaniladi: Sinus taxikardiya, stressga bog‘liq ritm buzilishlarida.

b) Kalsiy kanal blokatorlari

-Preparatlar: Verapamil, Diltiazem

-Ta'siri: AV tugunning o'tkazuvchanligini kamaytiradi, yurak ritmini sekinlashtiradi.

-Qo'llaniladi: Paroksizmal supraventrikulyar taxikardiyada (PSVT).

c) Antiaritmik preparatlar

-Preparatlar: Amiodaron, Propafenon, Flekainid

Ta'siri: Na⁺, K⁺ yoki Ca⁺⁺ kanaliga ta'sir qilib yurak impulslerini barqarorlashtiradi.

-Qo'llaniladi: Hayot uchun xavfli bo'lgan yoki surunkali takrorlanadigan taxikardiyalarda.

Elektr kardioversiya

Bu usul yurak ritmini elektr toki yordamida normaga qaytarishdir.

-Qo'llaniladi: Supraventrikulyar va ventrikulyar paroksizmal taxikardiyada, EKGda aniqlangan aniq aritmiya fonida.

-Jarayon: Bemor sedatsiya qilinadi, yurak yuzasiga maxsus elektrodlardan elektr zarba (50–200 J) beriladi.

-Afzalligi: Juda tez natija beradi, ayniqsa dori bilan barqarorlashtirish qiyin bo'lgan holatlarda.

Vagal reflekslarni chaqiruvchi muolajalar

Bu usullar yurakning parasimpatik innervatsiyasini faollashtirib, yurak urishini tabiiy sekinlashtiradi.

-Valsalva manevri: Qattiq nafas chiqarish harakati.

- Karotid sinus massaji: Bo'yinning yon tomonidagi arteriya ustiga bosim berish.

-Yuzni sovuq suvga botirish (diving reflex).

-Qo'llaniladi: Yengil shakldagi supraventrikulyar taxikardiyada, ayniqsa yosh bemorlarda.

Xulosa

Taxikardiya — yurak ritmi buzilishlarining eng ko‘p uchraydigan shakllaridan biri bo‘lib, uning erta tashxisi va to‘g‘ri davolash yondashuvini tanlash bemor hayoti uchun muhim ahamiyatga ega. Klinik ko‘rinishlar yurak urishining tezlashishi, bosh aylanishi, umumiy holsizlik va hushdan ketish bilan namoyon bo‘ladi. Sinus va paroksizmal taxikardiyalarni farqlash, ularni EKG yordamida aniqlash va og‘ir holatlarda tezkor tibbiy aralashuv ko‘rsatkichlarini bilish shifokorlar uchun zarurdir. Zamonaviy davolash usullari — beta-blokatorlar, kalsiy kanal blokatorlari, antiaritmik preparatlar, elektr kardioversiya va vagal manevrlar — taxikardiyanı samarali boshqarish imkonini beradi. Klinik amaliyotda bemorning umumiy holati, yurakning tuzilaviy o‘zgarishlari va qo‘shimcha kasalliklari hisobga olingan holda individual davolash rejasini tanlash taxikardiya bilan bog‘liq asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Braunwald’s Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. 2023.
2. Guyton & Hall. Medical Physiology, 14th Edition.
3. European Society of Cardiology Guidelines for Management of Supraventricular Tachycardia, 2020.
4. American Heart Association – Tachycardia Management Review, 2022.
5. WHO Cardiovascular Diseases Fact Sheet, 2023.
6. Medscape Tachycardia Overview.
7. Prof. A.X. Abdurahmonov – “Ichki kasalliklar propedevtikasi”, 2021.